ΕΠΕΚΕΙΝΑ ΤΩΝ ΔΥΣΜΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Anna Kingsford

(By permission of the Ruskin Press.)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τὸ διηγημάτιον τοῦτο εἶνε ἓν ἀπὸ τὰ γοητευτικώτερα ἔργα τῆς μεγαλοφυοῦς ἀγγλίδος. Ἐγένοντο πλεῖσται ἀγγλικαὶ ἐκδόσεις αὐτοῦ, καὶ μετεφράσθη εἰς πολλὰς γλώσσας. Ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐφιλοτεχνήθη ὑπὸ τῆς κυρίας Βασιλείου πρὸ δεκατριῶν ἐτῶν, ἀλλ' ἔμεινεν ἔκτοτε ἐν χειρογράφῳ. Πολλὰ ἑλληνικὰ περιοδικὰ εἰς ἃ προσηνέχθη ἠρνήθησαν νὰ τὸ δημοσιεύσωσι διὰ τὸν λόγον ὅτι "τοιαῦτα δὲν ἀρέσουν εἰς τοὺς ἕλληνας." Ἡ ΕΡΕΥΝΑ ὅμως τὸ ἐδέχθη διότι πιστεύει ὅτι "τοιαῦτα ἀρέσουν εἰς τοὺς ἐκλεκτοτέρους ἕλληνας" καὶ τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ ἀναγνῶσται της· ὁπωσδήποτε δὲ διότι ὄχι μόνον ὅσα ἀρέσουν, ἀλλὰ προσέτι, κυρίως μάλιστα, ὅσα χρὴ νὰ ἀρέσουν ὀφείλει ὁ ἀληθὴς δημοσιογράφος νὰ εἰσάγῃ. Ἡ Ἄννα Κίγκσφορδ εἶνε ἡ πρώτη γυνὴ ἡ δικαιουμένη νὰ καταλάβῃ θέσιν εἰς τὴν χορείαν τῶν προφητῶν τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. Τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἰδιοσυγκρασιας της ἦτο μῖσος καὶ φρίκη κατὰ τῆς ψευδεπιστήμης. Ὡς μίαν τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ψευδεπιστήμης ἔκρινε τὴν μανίαν τῶν φυσιολόγων νὰ ἐνεργῶσι πειράματα ἐπὶ ζώντων ζώων χωροῦντες εἰς τὰς φρικαλεοτάτας τῶν σκληροτήτων καὶ ἀπειλοῦντες δαιμονισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ Ἄννα Κίγκσφορδ ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι δύναται νὰ σπουδάσῃ τις τὴν ἰατρικὴν ἐπιτυχῶς χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς τοιαῦτα πειράματα ἐνεγράφη εἰς τὴν ἰατρικὴν Σχολὴν τῶν Παρισίων. Ἦτο τριακονταετής, ὡραία δὲ καὶ ἔμπλεως καλωσύνης καὶ ἐνθέου τινος πυρὸς ὑπερτέρας συνέσεως. Ζωηρά, ξανθή, ὑψηλή, μὲ βαθεῖς κυανοῦς ὀφθαλ-

μούς, ἄφθονον κόμην, καὶ εὔγραμμον σῶμα, ἦθος δὲ ἐνταυτῷ φιλοσόφου, ῥήτορος, ποιητοῦ καὶ καλλιτέχνου. Τὸ κάλλος της ἦτο ἀρρενωπὸν ἅμα καὶ θῆλυ καὶ οἱ θαυμασταί της τὴν περιγράφουσιν ὡς ἀδάμαντα πολυσχιδῆ. Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀγγλὶς φοιτήτρια τῆς ἰατρικῆς ὅταν ἐνεφανίσθη εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν κρύπτουσα τοὺς κεραυνούς της κατὰ τῶν γάλλων ἐπιστημόνων. Κατῴκησεν ἐν Παρισίοις μετὰ τοῦ συζύγου της, ὅστις ἦτο κληρικὸς ἄγγλος· καὶ ὑπέστη τὰς αὐστηροτάτας τῶν ἐξετάσεων, ἕνεκα ἀδυσωπήτου ἐχθρότητος πολλῶν καθηγητῶν πρὸς τὴν νεαρὰν σταυροφόρον. Διηγοῦνται ὅτι ἡμέραν τινα τυχαίως, ἐνῷ ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης τῶν παραδόσεων, ἤκουσε γοερὰς οἰμωγὰς ἐρχομένας ἐξ ὑπογείου. Ἦτο νέηλυς ἀκόμη καὶ δὲν ἐγνώριζε τὴν προέλευσιν τῶν σπαραγμῶν τούτων. Ἡ ἰδία περιγράφει ὡς ἑξῆς τὴν σκηνήν. "Ἐκάλεσα τὸν θυρωρὸν τοῦ Μουσείου καὶ τὸν ἠρώτησα τί συμβαίνει. Μοὶ ἀπεκρίνατο κυνικῶς "τίποτε, ὁ καθηγητὴς Βεκλὰρ κόπτει κυνάρια· κάμνει πειράματα." Τοιαύτη ἦτο ἡ ὀδύνη καὶ ἡ ἀγωνία ἥτις μὲ κατέλαβεν ὥστε ἡ καρδία μου αὐτόχρημα ἐσταμάτησεν. Εἶδον αἴφνης ἐνώπιόν μου τὴν τρομερὰν κόλασιν ἣν ἔχουν ὠργανισμένην οἱ φυσιολόγοι ἀνὰ πᾶσαν τὴν Γῆν, καὶ ὤμοσα νὰ τὴν ἐξοντώσω." Ἀνηγορεύθη διδάκτειρα ἐν θριάμβῳ καὶ ἡ ἐναίσιμος διατριβή της, ἥτις εἶνε ἔργον θαυμασθὲν καὶ μεταφρασθὲν εἰς πολλὰς γλώσσας, διατυπόνει τοὺς λόγους δι' οὓς τὸ κρέας δὲν εἶνε ἡ φυσικὴ τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. *Oxford, 1906.* **Π. Ε. Δ.**

ΕΠΕΚΕΙΝΑ ΤΩΝ ΔΥΣΜΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ.

Διήγημα.

By Dr. Anna Bonus Kingsford.

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ἰωάννας Κ. Βασιλείου, Ἀντισυνταγματάρχου.]

Α΄.

Εἰς κόσμον ἀπώτατον καὶ ὡραῖον, ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου, κατῴκει ποτε ἡγεμονὶς ἀθανάτου νεότητος καὶ ἐνδόξου γενεαλογίας. Ἦτο πολὺ πλουσία καὶ τὸ ἀνάκτορον αὐτῆς ἦτο ὅλον μαρμάρινον καὶ ἀλαβάστρινον κοσμούμενον ὑπὸ πολυτίμων καὶ θαυμασίων πραγμάτων. Ὅ,τι ὅμως εἶχε θαυμασιώτατον ἦτο τὸ ἔξοχον κάλλος της—κάλλος ὄχι οἷον τις βλέπει ἐν τῷ κόσμῳ ἡμῶν τῷ ἐντεῦθεν τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου. Τῆς ἡγεμονίδος ταύτης τὸ κάλλος ἦτο ἀνταύγεια παγκάλου πνεύματος ἐνοικοῦντος ἐν αὐτῇ· τὸ σῶμα της ἦτο ἁπλῶς ὁ πέπλος τῆς ψυχῆς της ἥτις διεφαίνετο διὰ μέσου τῆς ὅλης ἐντελοῦς μορφῆς της ὡς ἀκτινοβόλησις ἡλιόφωτος ἐν διαυγεῖ ὕδατι. Ἀδύνατον νὰ δόσῃ τις ἰδέαν πόσῳ ὡραία ἦτο ἡ ἡγεμονὶς αὕτη, οὔτε περιγράφεται τὸ χρῶμα τῆς κόμης της καὶ τῶν ὀφθαλμῶν της, οὐδὲ ἡ ὄψις τοῦ προσώπου της. Πολλοὶ ἰδόντες αὐτὴν ἐπειράθησαν νὰ τὴν περιγράψωσιν, ἀλλὰ καίτοι πολλαί εἰσιν αἱ περὶ

αὐτῆς γραφεῖσαι ἀφηγήσεις, τοσοῦτον διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε ἀποβαίνει δύσκολον ἀληθῶς νὰ ἀναπαραστήσῃ τις την εἰκόνα της ἐκ τῶν περιγραφῶν τὰς ὁποίας οἱ θαυμασταί της κατέλιπον ἡμῖν. Διότι πάντες οὗτοι οἱ γράψαντες περὶ τῆς ἡγεμονίδος ᾐσθάνοντο ἔρωτα πρὸς αὐτήν. Οὐδείς, τῇ ἀληθείᾳ, ἰδὼν ἅπαξ τὸ πρόσωπόν της ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὸ αἴσθημα τοῦτο. Καὶ εἰς ἄλλους μὲν ἐφαίνετο ξανθὴ ὡς ἡ Ἠώς, εἰς ἄλλους δὲ μελαγχροινὴ ὡς ἡ Νύξ. Τινὲς κρίνουσιν αὐτὴν φαιδρὰν καὶ χαρίεσσσαν ὡς τὸν Ἀλλέγρον, ἕτεροι δε δύσθυμον καὶ σιγηλὴν καὶ γλυκεῖαν, ὡς τὸν Πενσερόζον, ἀλλὰ πᾶς ἕκαστος τῶν ἐραστῶν τούτων, ἀνεγνώριζεν αὐτὴν ὡς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ κέντρον πάσης καλλονῆς· ὡς τὸ ἁγνότατον, εὐγενέστατον, ὑπεροχώτατον, καὶ ἡγεμονικώτατον ὂν ὅπερ ἡ φαντασία ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ. Δὲν προτίθεμαι νὰ ὁμιλήσω περὶ ὅλων τῶν ἐραστῶν τῆς ἡγεμονίδος διότι πολλοὶ πρὸς τοῦτο θ' ἀπῃτοῦντο τόμοι, ἀλλὰ μόνον περὶ τριῶν ἐξ αὐτῶν, διότι οἱ τρεῖς οὗτοι εἰσὶν ἀντιπροσωπευτικοὶ τῶν ἄλλων καὶ ἔχουσιν ἱστορίαν ἕκαστος λίαν ἀξιοσημείωτον. Ὅπως ὅλοι οἱ θαυμασταὶ τῆς ἡγεμονίδος, οἱ τρεῖς οὗτοι ἦσαν περιηγηταὶ ἐπίτηδες μακρόθεν ἐλθόντες εἰς τὴν ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώραν διὰ νὰ ἴδωσι τὴν ὡραίαν γυναῖκα περὶ ἧς οἱ πατέρες των καὶ οἱ προπάτορές των τοῖς εἶχον ὁμιλήσει, γυναῖκα τῆς ὁ ποίας ἡ νεότης ἦν ἀτελεύτητος ἅτε ἀνηκούσης εἰς τὸ γένος τῶν αἰωνίων θεῶν, οἵτινες ἦρχον τῆς Γῆς κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων.

Ἄγνωστον ἐπὶ πόσον χρόνον οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες παρέμειναν ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἡγεμονίδος, ἀλλ' ἔμειναν τόσον ὅσον ἤρκει νὰ ἐρασθῶσιν αὐτῆς σφόδρα, σφόδρα. Ὅτε δὲ ἐπὶ τέλους ἐπρόκειτο ν' ἀπέλθωσι — διότι οὐδεὶς μὴ θανὼν ἐντεῦθεν δύναται νὰ μείνῃ ἐπὶ μακρὸν ἐκεῖθεν τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου—ἡ ἡγεμονὶς ἔδωκεν εἰς ἕκαστον αὐτῶν περικαλλὲς μικρὸν πτηνόν, λεπτοφυέστατον, πτηνὸν οὗ ἡ φωνὴ ἦν μουσικὴ γλυκεῖα, ἀναπτυχθεῖσα καὶ τονισθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος. Δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν γλυκύτητα τοῦ ᾄσματος ἐκείνου, ὅπως δὲν ἠδυνήθην νὰ περιγράψω τὴν καλλονὴν τῆς ἡγεμονίδος.

Εἶπε λοιπὸν εἰς τοὺς περιηγητάς, προπέμπουσα αὐτούς, νὰ ἔχωσι θάρρος καὶ νὰ ἐλπίζωσι καρτερικῶς διότι ἐπεφυλάσσετο αὐτοῖς δοκιμασία ἀπαιτοῦσα ὅλην τὴν ἰσχύν των καὶ μετὰ τοῦτο προσδοκία μεγάλης ἀμοιβῆς.—"Ἤδη, εἶπεν, ὅτε ἐμάθετε νὰ μὲ ἀγαπᾶτε καὶ νὰ ποθῆτε τὴν μετ' ἐμοῦ συμβίωσιν πρέπει νὰ ἀποδημήσητε καὶ ἀποδείξητε τὴν ἱπποτικὴν ἀφοσίωσίν σας. Δὲν εἶμαι ἀπρόσιτος, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἔσται ἀντάξιος ἐμοῦ πρὶν ἢ ἀποκτήσῃ τίτλον εἰς τοῦτο δι' ἐπιτελέσεως μεγάλων ἔργων. Ὁ κόσμος εἰς ὃν ἤδη ἀπέρχεσθε εἶνε κόσμος ἀντικατοπτρισμοῦ καὶ φαντασμάτων, φαίνεται δὲ πραγματικὸς μόνον εἰς ἐκείνους οἵτινες οὐδέποτε ἦλθον νὰ ἴδωσι τὸ βασίλειόν μου τοῦτο, τὸ ὁποῖον, ὡς βλέπετε κεῖται μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ ἡλίου. Μέλλετε νὰ διέλθετε ὁδοὺς κατεχομένας ὑπὸ τερατωδῶν φασμάτων, ἀνὰ ἐρήμους ἃς λυμαίνονται θηριώδεις

ὕδραι, χίμαιραι καὶ δεινοὶ πυρίπνοες δράκοντες. Πρέπει νὰ παρακάμψητε ὡραῖα σκιερὰ νησίδια τῆς θερινῆς θαλάσσης, εἰς τους γονίμους ὅρμους τῆς ὁποίας ἄδουσι πανοῦργοι Σειρῆνες. Πρέπει νὰ ἀψηφήσητε τοὺς λῃστὰς τῶν ὀρέων, τὰ φόβητρα τῆς ἐρήμου, καὶ τὸν δράκοντα οὗτινος χαρὰ εἶνε τὸ καταβροχθίζειν ζῶντας ἀνθρώπους· ἀλλὰ θαρσεῖτε διότι ταῦτα πάντα οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ φαντάσματα· οὐδὲ ἔχετε χρείαν ξίφους ἢ λόγχης ὅπως φονεύσητε αὐτά. Δὲν ἔχετε χρείαν εἰμὴ μόνον χρηστῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἀκλονήτου ἀποφάσεως. Μὴ ἀπατηθῇ ἡ ὅρασίς σας, μηδὲ ἡ καρδία σας σαγηνευθῇ. Ἐπιστρέψατε εἰς ἐμὲ σῶοι καὶ ἄθικτοι διὰ μέσου ὅλων τούτων τῶν παγίδων· μὴ ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς ἀξίας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ στεφάνου ὃν θὰ δόσω ὑμῖν. Μηδὲ νομίσετε ὅτι ἀπέρχεσθε ἀβοήθητοι. Μεθ' ἑκάστου ὑμῶν ἀποστέλλω ὁδηγὸν καὶ σύμβουλον. Ἐνωτίζεσθε τῆς φωνῆς του καὶ ἀκολουθεῖτε ὅπου αὐτὸς ἄγει ὑμᾶς."

Β'.

Ἀφοῦ οἱ τρεῖς περιηγηταὶ ἔλαβον τὰ δῶρα των καὶ ἠτένισαν τὸ ὕστατον τὴν λάμπουσαν ὄψιν τῆς δωρητρίας, ἐξῆλθον διὰ τῆς χρυσῆς πύλης τῆς θαυμασίας ἐκείνης χώρας, ἐν ᾗ κατῴκει ἡ ἡγεμονίς, καὶ οὕτω ἐπανέκαμψαν διευθυνόμενοι πρὸς τὸν κόσμον ἡμῶν, τὸν ἐντεῦθεν τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου. Τότε ἤρξατο ἡ δοκιμασία των. Πλὴν δὲν εἶδον οὔτε σειρῆνας, οὔτε δράκοντας, οὔτε γοργόνας, ἀλλὰ μόνον ἀνθρώπους ὡς ἑαυτούς, περιφερο-

μένους καὶ βαδίζοντας ἀνὰ τὰς λεωφόρους. Τινὲς τούτων περιεδιάβαζον, ἕτεροι ἔτρεχον, ἄλλοι περιεπάτουν μόνοι καὶ σκεπτικοί, ἄλλοι ἐν ὁμίλοις συνδιελέγοντο, ἢ ἐγέλων ἢ μεγαλοφώνως ἔψαλλον θορυβώδη ἄσματα. Ὑπὸ τὰ ἐπὶ τῶν λειμώνων τερπνότατα δένδρα ἦσαν θολίαι λαμπρῶς κεκοσμημέναι, καὶ ἔνδοθεν πολλῶν ἐξ αὐτῶν ἠκούετο ἦχος μουσικῆς. Ὡραῖαι γυναῖκες ἐχόρευον ὑπὸ τὰ μόλις ἀνθίζοντα δένδρα πετῶσαι ἄνθη εἰς τὸν ἀέρα· συμπόσια δὲ παρετίθεντο· οἶνος ἔρρεε, καὶ πολύτιμοι λίθοι ἐλαμποκόπουν. Ἡ μουσικὴ ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ αἱ ὀρχούμεναι γυναῖκες ἑτέρωθεν ἔτερπον τὸ οὖς καὶ τὸ ὄμμα τοῦ ἑνὸς τῶν τριῶν περιηγητῶν τόσον ὥστε ἐστράφη ἀποχωρισθεὶς τῶν συνοδοιπόρων του ἵνα ἀκούσῃ καὶ ἴδῃ. Εὐθὺς τότε ὁμὰς νεανιῶν καὶ νεανίδων προσεπέλασαν καὶ ὡμίλησαν αὐτῷ. "Τελοῦμεν ἑορτὴν σήμερον" τῷ εἶπον· "εἴμεθα λάτραι τῆς βασιλίσσης Ὡραίας· ἐλθὲ νὰ ἑορτάσῃς μεθ᾽ ἡμῶν. Ἡ σελήνη τοῦ Μαΐου ὁλοὲν ἀνατέλλει· θὰ χορεύσωμεν δι᾽ ὅλης τῆς νυκτὸς ὑπὸ τὰς ὡραίας, ἁπαλὰς ἀκτῖνας της." Ἀλλ᾽ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη. "Τώρα μόλις ἐπανῆλθον ἐκ χώρας ἧς ἡ καλλονὴ ὑπερβαίνει πᾶν ὅ,τι δύναταί τις ἐνταῦθα νὰ ἴδῃ καὶ ἔνθα βασιλεύει ἡγεμονὶς τόσον ἐρασμία καὶ μεγαλοπρεπής, ὥστε ἡ μεγαλοπρεπεστέρα βασίλισσα ὅλου τοῦ κόσμου οὐδὲ θαλαμηπόλος αὐτῆς δύναται νὰ γίνῃ." Καὶ ἐκεῖνοι τῷ εἶπον. "Ποία εἶνε ἡ χώρα αὐτὴ περὶ ἧς μᾶς ὁμιλεῖς καὶ τίς εἶνε ἡ θαυμασία αὐτὴ πριγγήπισσα;" "Ἡ χώρα ἡ ἐκεῖθεν τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου, ἀπήντησε, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τῆς ἡγεμονίδος

οὐδεὶς τὸ γνωρίζει μέχρις οὗ αὐτὴ ἡ ἰδία τὸ ἀνακοινώσῃ· καὶ θὰ τὸ ἀνακοινώσῃ μόνον εἰς ἐκεῖνον ὃν ἀγαπήσῃ." Ἐπὶ τούτῳ ὅλοι ἐγέλασαν καὶ κατέστησαν λίαν φαιδροί. "Ἡ χώρα σου εἶνε ἡ χώρα τῶν ὀνείρων" τῷ εἶπον. "Ἔχομεν ἀκούσει περὶ αὐτῆς ὅλα. Τίποτε πραγματικὸν δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ· ὅσῳ δὲ ἀφορᾷ τὴν ἡγεμονίδα σου, αὐτὴ εἶνε ἁπλῆ σκιά, πλάσμα τῆς φαντασίας σου, καὶ ὂν παντάπασιν ἄμοιρον ὑποστάσεως. Ἡ μόνη ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ καλλονὴ εἶνε ἡ καλλονὴ ἣν βλέπομεν καὶ ἧς ἁπτόμεθα καὶ ἣν ἀκούομεν. Ἡ καλλονὴ ἣν ἀποκαλύπτουσιν ἡμῖν αἱ αἰσθήσεις καὶ ἥτις παρευρίσκεται σήμερον ἐνταῦθα." Εἰς ταῦτα ἐκεῖνος ἀπήντησεν. "Οὐδόλως μέμφομαι ὑμᾶς, διότι οὐδέποτε εἴδετε τὴν ἡγεμονίδα μου· ἀλλ' ἐγὼ εἶδον αὐτήν, τὴν ἤκουσα ὁμιλοῦσαν καὶ ἡμέραν τινα ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπιστρέψω εἰς αὐτήν. Πρὸ τῆς ἐκεῖθεν ἀναχωρήσεώς μου μὲ εἰδοποίησεν ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἔμελλον νὰ περικυκλωθῶ ὑπὸ παντοίων ἀλλοκότων καὶ τερατωδῶν φασμάτων, ἁρπυιῶν καὶ σειρήνων ἀνθρωποφάγων τὰς ὁποίας ὀφείλω ἀνδρείως ν' ἀντιμετωπίσω καὶ κατανικήσω. Εἰπέτε μου, σᾶς παρακαλῶ, εἰς ποῖον μέρος τῆς χώρας σας ὑπάρχουσιν οἱ κίνδυνοι οὗτοι, ἵνα προσέχω." Τότε γελάσαντες ἔτι μᾶλλον ἀπεκρίθησαν αὐτῷ. "Ὦ ἀνόητε περιηγητά, ἡ κεφαλή σου βεβαίως εἶνε πλήρης ὀνείρων! Δὲν ὑπάρχουσι σειρῆνες. Πάντα ὅσα μᾶς ἀφηγεῖσαι εἶνε ἀρχαῖος ἑλληνικὸς μῦθος· παραμύθι ἄνευ νοήματος, ἐκτὸς μόνον δι' ἀρχαίους ἕλληνας καὶ σύγχρονα νήπια. Οὐδέποτε θὰ συναντήσῃς ἁρπυίας ἢ σειρῆνας.

Οὐδὲ θὰ ἐπανίδῃς πλέον τὴν ἡγεμονίδα περὶ ἧς λέγεις, ἐκτὸς βεβαίως εἰς τὸν ὕπνον σου. Μόνη αὐτὴ ἐδῶ ἡ χώρα εἶνε ἡ πραγματική. Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀπολύτως ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου." Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς συνδιαλέξεώς των τὸ πτηνὸν ὅπερ ἡ ἡγεμονὶς εἶχε δόσει εἰς τὸν περιηγητήν, ἔψαλλεν ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ. Οὗτος δὲ λαβὼν τὸ πτηνὸν τὸ ἐπέδειξεν εἰς τοὺς νέους μεθ' ὧν συνωμίλει εἰπών." Ἰδοὺ τὸ πτηνὸν τὸ δωρηθέν μοι ὑπὸ τῆς ἡγεμονίδος ἣν σεῖς ἀποκαλεῖτε μῦθον. Εἶνε δυνατὸν μῦθος νὰ μοῦ δόσῃ τὸ ζῶν τοῦτο πτηνόν; Καὶ ἐκεῖνοι τῷ ἀπεκρίναντο. "Εἶσαι βεβαίως παράφρων ἅμα καὶ ὀνειροπολος. Ἀναμφιβόλως τὸ πτηνὸν ἐπέταξεν εἰς τὸν θάλαμόν σου καθ' ὃν χρόνον ἐκοιμᾶσο, καὶ ἡ ὀνειρώττουσα φαντασία σου ἐπωφεληθεῖσα τοῦ πράγματος ἔπλασε τὴν περὶ τῆς ἡγεμονίδος καὶ τοῦ δώρου αὐτῆς ἱστορίαν. Συχνάκις συμβαίνει οὕτω ἐν ὀνείροις. Ἡ διαίσθησις διορᾷ πράγματα οὕτως εἰπεῖν διὰ μέσου νεφέλης καὶ ἐξυφαίνει μύθους ἐκ πραγματικοτήτων." Ὁ περιηγητὴς τότε ἤρξατο ἀμφιβάλλων, ἀλλὰ δὲν ὑπεχώρησε, καὶ εἶπε· "Καὶ ὅμως ἀκούσατε πόσον ἡδέως ψάλλει! Οὐδὲν ἄγριον, ἀδίδακτον πτηνὸν τῆς Γῆς ἠδύνατο νὰ κελαδῇ οὕτω" ἐφ' ᾧ πάντες ἀπείρως διεσκέδαζον, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνεφώνησε. "Μπᾶ! τὸ κελάδημα του οὐδὲν ἔχει τὸ ἔκτακτον· εἶνε τὸ σύνηθες τουίττουίτ. Κελάδημα κοινοτάτου σπίνου ἢ στρουθοῦ." Καὶ ἕτερος· "Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου θὰ τὸ ἐστραγγάλιζον· τρομερὰ ὀχληρὸν πρέπει νὰ εἶνε

ἐὰν κάμνῃ πάντοτε τοιοῦτον θόρυβον!" Καὶ τρίτος· "Ἄφες τὸ νὰ πετάξῃ· δὲν ἀκούομεν ἀλλήλους ἕνεκα τῶν κραυγῶν του." Τότε ὁ περιηγητὴς ἤρξατο αἰσχυνόμενος διὰ τὸ πτηνόν του. Πᾶν ὅ,τι λέγω, ἐσκέφθη, τοῖς φαίνεται ἀνόητον, καὶ τὸ δῶρον αὐτὸ τῆς ἡγεμονίδος κατ' αὐτοὺς δὲν εἶνε εἰμὴ πρόστυχος φλύαρος σπῖνος. Μήπως πράγματι νὰ ὠνειρεύθην; Μήπως αὐτὸς ἐδῶ νὰ εἶνε πραγματικὸς κόσμος, ὁ δὲ ἄλλος, ἁπλῆ φαντασία; Τὸ πτηνὸν ἐκελάδει λέγον· "Φύγε, φύγε! ἄλλως οὐδέποτε πλέον θὰ ἐπανίδῃς τὴν ἡγεμονίδα· ὁ πραγματικὸς κόσμος δὲν εἶνε ἐντεῦθεν, ἀλλὰ ἐκεῖθεν τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου!" Ἀλλ' ὅταν ὁ περιηγητὴς ἠρώτησε τοὺς νέους τί ἐκελάδει τὸ πτηνόν, τῷ ἀπήντησαν ὅτι μόνον ἤκουσαν "τουίτ-τουίτ" καὶ "τσέρπ-τσέρπ." Τότε ἐκεῖνος ἀληθῶς ὠργίσθη, ἀλλ' ὄχι κατ' ἐκείνων ὡς ἤθελες πιστεύσει. Ὄχι· ὁ περιηγητὴς ὠργίσθη κατὰ τοῦ πτηνοῦ, καὶ ᾐσχύνετο δι' ἑαυτόν τε καὶ δι' αὐτό. Ῥίψας δὲ αὐτὸ εἰς τὸν ἀέρα, ἐκρότησε τὰς χεῖρας του ἵνα τὸ ἀποδιώξῃ. Ὁμοίως δὲ ἔπραξαν καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἱστάμενοι νεανίαι καὶ αἱ νεάνιδες. "Σσσσ" ἔκραξαν, "ἀχρεῖον, οὐτιδανὸν πτηνόν, καὶ νὰ εἶσαι εὐγνῶμον ὅτι δὲν ἐστραγγαλίσαμεν τὸν λαιμόν σου πρὸς τιμωρίαν, διὰ τὸν τόσον θόρυβον ὁποῦ κάμνεις. Τὸ πτηνὸν οὕτω ἀπέπτη μακράν, μακρὰν εἰς τὴν ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώραν, καὶ νομίζω ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἡγεμονίδα καὶ τῇ διηγήθη τὰ γενόμενα. Ὁ δὲ περιηγητὴς προσῆλθεν εἰς τὸν ὅμιλον τῶν λατρευόντων τὴν βασίλισσαν Ὡραίαν, καὶ ἐχόρευσε

καὶ ἐτραγῴδησε καὶ εὐωχήθη μετ' αὐτῶν, κατευχαριστηθείς, ἀλλὰ μὴ γνωρίζων ὅτι πράγματι ἔπεσε τέλος πάντων μεταξὺ τῶν σειρήνων!

Γ'.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ δύο ἕτεροι περιηγηταὶ ἐξηκολούθουν τὴν πορείαν των, διότι οὐδέτερος τούτων ἐμερίμνα περὶ ἡδονῶν. Ὁ εἷς ἦτο σοβαρὸς τὴν ὄψιν ἄνθρωπος, κάτω νεύων καὶ παρατηρῶν ἐπισταμένως πάντα βράχον καὶ θάμνον οὗ ἐγγύθεν διήρχετο καὶ συχνάκις σταματῶν ὅπως ἐξετάσῃ μετὰ μείζονος προσοχῆς παράδοξόν τι χόρτον, ἢ ὅπως κόψῃ καὶ κατατάμῃ ἄνθος· ὁ ἄλλος ἦτο γαλήνιος καὶ γλυκὺς τὴν ἔκφρασιν, καὶ ἐβάδιζεν εὐθυτενής, προσηλῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀπώτατα κειμένων ὀρέων. Μετ' ὀλίγον συνηντήθησαν μετὰ ὁμάδος ἀνθρώπων φερόντων σημαίας ἐφ' ὧν ἦσαν ἀναγεγραμμένα τὰ ἑξῆς: "Ἡ γνῶσις εἶνε ἐλευθερία." — "Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀναγνωρίζει ἄλλον νόμον εἰμὴ τὸν νόμον τῆς προόδου." — "Ἐλευθερία, Ἰσότης, Ἀδελφότης." — "Ἀρετὴ ἐστὶ τὸ ὠφέλιμον," καὶ πολλαὶ ἄλλαι ὡραῖαι φράσεις. Ἐκ τῶν ἐν τοῖς πρώτοις ἀκολουθούντων τὴν πομπὴν οἱ πλεῖστοι ἔφερον διόπτρας, ἄλλοι δὲ εἶχον ἀκαδημαϊκὰς περιβολάς. Τὸ πλεῖστον μέρος εἶχε προσπεράσῃ ὅτε ὁ ἐμβριθὴς περιηγητὴς ὁ κατὰ τὴν πορείαν τοσοῦτον ἐνδιαφέρον λαβὼν περὶ τὰ φυτὰ καὶ τοὺς λίθους, ἁβροφρόνως προσεπέλασεν ἕνα ἐκ τῆς συνοδείας καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς διαδηλώσεως. "Εἴμεθα λάτραι τῆς Ἐπιστήμης"

ἀπήντησεν ὁ ἐρωτηθείς. "Σήμερον ἑορτάζομεν πανηγυρικῶς πρὸς τιμὴν τῆς ἡμετέρας θεότητος. Πολλοὶ λόγοι θὰ ἐκφωνηθῶσιν ὑπὸ τῶν ἱεροφαντῶν αὐτῆς, καὶ πλεῖστα θύματα θὰ σφαγῶσιν—ἀμνοὶ καὶ ἵπποι καὶ περιστεραὶ καὶ ἔλαφοι, καὶ παντὸς εἴδους ζῶα θὰ θανατωθῶσι δι' ἀνεκφράστων βασανιστηρίων· θὰ ἀκρωτηριασθῶσι, θὰ καῶσι καὶ θὰ διαταμῶσι πρὸς δόξαν καὶ ὄφελος τῆς Ἐπιστήμης. Ἡμεῖς δὲ θὰ ἐπευφημῶμεν δι' ἐνθουσιωδῶν κραυγῶν, ἐνῷ τὸ αἷμα θὰ ῥέῃ ἐπὶ τῶν βωμῶν της, καὶ ὁ καπνὸς θὰ ἀνυψοῦται εἰς αἶνον αὐτῆς."—"Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ εἰσὶ φρικώδη" εἶπεν ὁ ἐμβριθὴς ἀνὴρ μετὰ κινήματος δηλοῦντος ἀποστροφήν. "Νομίζει τις ὅτι ἀκούει περιγραφὰς τῶν παρ' ἀγρίοις γινομένων ὀργίων, ἢ τῶν διασκεδάσεων ἐν αἷς ἀσμενίζουσι παράφρονες. Εἰσὶ πράγματα ἀνάξια νοημόνων καὶ ὑγιῶν τὰς φρένας ἀνθρώπων."

"Τοὐναντίον" ἀνταπήντησεν ὁ διδοὺς αὐτῷ τὰς πληροφορίας, "ἀκριβῶς διότι εἴμεθα νοήμονες και ὑγιεῖς τὰς φρένας τερπόμεθα ἐπὶ τούτοις. Διότι διὰ μέσου τῶν θυσιῶν τούτων ἡ ἡμετέρα θεότης ἐξαγγέλλει τοὺς χρησμούς της. Ἐν τοῖς κατεσπαραγμένοις πτώμασι, καὶ ἐν τοῖς ἐντοσθίοις τῶν θυμάτων τούτων οἱ οἰωνοσκόποι ἡμῶν εὑρίσκουσι τὰς γνώσεις ἃς ζητοῦμεν."—"Καὶ τίνες εἰσὶν αἱ γνώσεις αὗται ἠρώτησεν ὁ περιηγητής."—"Ἡ γνῶσις τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως" ἀνέκραξεν ὁ θιασώτης τῆς Ἐπιστήμης μετὰ φλογεροῦ βλέμματος "ἡ γνῶσις τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν νόσους· ἡ λύσις τοῦ αἰνίγματος τοῦ Σύμπαντος! Ταῦτα πάντα διδα-

σκόμεθα, ταῦτα πάντα διορῶμεν, εἰς τὰς ἐπιθανάτους ἀγωνίας τῶν θυμάτων μας. Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο; Δὲν εἶνε ὁ σκοπὸς ἀρκετὰ ὑψηλὸς ὅπως ἁγιάσῃ τὰ μέσα;" Τότε ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους ὁ ἕτερος τῶν περιηγητῶν—ἐκεῖνος ὅστις ἐκράτει ὑψηλὰ τὸ πρόσωπον ἐνῷ ἐβάδιζεν — ἐπλησίασε καὶ ἀνεφώνησεν."—"Ὄχι, ἡ δικαιοσύνη εἶνε μείζων τῆς πολυμαθίας. Οὐδεὶς πρέπει νὰ ἐπιθυμῇ ἴασιν διὰ τῶν βασανιστηρίων τῶν ἄλλων." Ἐφ' ᾧ ὁ ξένος συνοφρυωθεὶς ἀπεκρίνατο μετὰ θυμοῦ:—"Λησμονεῖτε, πιστεύω, ὅτι ἐκεῖνοι οὓς ζητοῦμεν νὰ θεραπεύσωμεν εἰσὶν ἄνθρωποι, ἐνῷ εἰς βασανιστήρια ὑποβάλλομεν ζῶα. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου πλουτίζομεν καὶ προικίζομεν τὴν Ἀνθρωπότητα. "Ὄχι, δὲν λησμονῶ" ἀπήντησεν ἠπίως "ἀλλ' ἐκεῖνος ὅστις θέλει νὰ ἰαθῇ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δὲν εἶνε πλέον ἄνθρωπος. Τοῦτο ποθῶν καὶ πράττων καθίσταται κατώτερος παντὸς κτήνους. Οὐδὲ δύναται ἡ Ἀνθρωπότης νὰ πλουτισθῇ διὰ μεθόδου ἀπογυμνούσης αὐτὴν τοῦ ὅλου πλούτου της." "Ὡραῖοι λόγοι ἀναμφιβόλως" ἀνεφώνησεν ὁ λάτρης τῆς Ἐπιστήμης· "εἶσθε, ὡς βλέπω, ἠθικολόγος καὶ βεβαίως πολὺ ἀμαθὴς ἄνθρωπος! Ὅλη αὐτὴ ἡ ἀρχαιοπρεπὴς ὁμιλία σας ἀνήκει εἰς παρωχημένην ἐποχήν. Ἡμεῖς ἀπεσκορακίσαμεν τὰς δεισιδαιμονίας, καὶ ἀπετινάξαμεν τὰς ἀρχαίας δοξασίας. Ὁ μόνος ὁδηγός μας εἶνε ὁ λόγος, ὁ μόνος σκοπός μας, ἡ γνῶσις." "Φεῦ" ἀπήντησεν ὁ ἕτερος "οὐχὶ ὁ κρείσσων, ἀλλ' ὁ ἥττων λόγος ὁδηγεῖ ὑμᾶς, ἡ δὲ γνῶσις ἣν ἐπιποθεῖτε, δὲν εἶνε

ἡ γνῶσις τῆς πραγματικότητος. Δὲν γνωρίζετε τὸν πραγματικὸν κόσμον. Εἶσθε παίγνια φαντάσματος τὸ ὁποῖον ἐκλαμβάνετε ὡς ὑπόστασιν." Ταῦτα εἰπών, ἀντιπαρῆλθεν, ὁ δὲ ἐπιστήμων ἀφέθη μετὰ τοῦ περιηγητοῦ τοῦ κατὰ πρῶτον προσπελάσαντος αὐτόν. "Τί εἴδους ἄνθρωπος εἶνε αὐτὸς" ἠρώτησε παρατηρῶν τὴν ἀπομακρυνομένην μορφὴν τοῦ ἄρτι λαλήσαντος. "Εἶνε ποιητὴς" ἀπήντησεν ὁ σοβαρὸς τὴν ὄψιν περιηγητής. "Μετέβημεν ἀμφότεροι ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου ὅπως ἴδωμεν τὴν πάγκαλον ἡγεμονίδα, τὴν ἰθύνουσαν τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον κόσμον, καὶ ὁμοῦ ἀνεχωρήσαμεν πρὸς περιοδείαν καὶ ἐπίσκεψιν τοῦ ὑμετέρου τούτου κόσμου ἐνταῦθα." "Τί εἴπετε; Ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου!" ἠρώτησε δυσπίστως ὁ ἐπιστήμων. "δηλαδὴ εἰς τὴν χώραν τῶν σκιῶν. Ὅτε ὁ κόσμος ἦτο νεώτερος, ἐλέγετο συνήθως ὅτι οἱ θεοὶ κατώκουν ἐκεῖ."—"Δυνατὸν νὰ κατοικῶσιν εἰσέτι" εἶπεν ὁ περιηγητὴς "διότι ἡ ἡγεμονὶς εἶνε συγγενὴς αὐτῶν, τὴν αὐτὴν ἔχουσα καταγωγήν." "Ὡραῖος μῦθος τῇ ἀληθείᾳ" ἀπήντησεν ὁ θιασώτης τῆς Ἐπιστήμης, "ἀλλ' ἤδη γινώσκομεν ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶνε καθαραὶ μωρίαι καὶ κάτι χειρότερον, διότι ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τοῦ ἑώλου αἰσθήματος τῶν παλαιῶν χρόνων—αἰσθήματος ὅπερ εἶνε τὸ φοβερώτατον πρόσκομμα τῆς προόδου, καὶ ὅπερ ἡ Ἐπιστήμη ἔτι καὶ νῦν δυσκολεύεται νὰ ἀνατρέψῃ. Ἀλλὰ τί παράδοξον κελάδημα εἶνε αὐτὸ ὅπερ ἀκούω ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην σας;" Ἦτο τὸ πτηνὸν τὸ δοθὲν ὑπὸ τῆς ἡγεμονίδος. Τὸ ἐξήγαγεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίνος δῶρον ἦτο οὔτε

πόθεν προήρχετο, ἕνεκα τοῦ καταφρονητικοῦ τρόπου μεθ' οὗ ὁ Ἐπιστήμων εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τῆς μυστικῆς χώρας καὶ τῶν ἰθυνόντων αὐτήν. Ἤρξατο ὁλοὲν νὰ κλονίζεται ἡ πρὸς τὴν ἡγεμονίδα πίστις του, καὶ ὁ περιηγητὴς ἤδη σφόδρα ἐπεθύμει τὰς γνώσεις περὶ ὧν ὁ ξένος ἔλεγεν. Διότι ὁ περιηγητὴς οὗτος καίπερ οὐδὲν φροντίζων περὶ ἡδονῶν, οὐδὲ γοητευόμενος ὑπὸ τῆς καλλονῆς τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, μεγάλως ἐσαγηνεύετο ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ καταστῇ σοφὸς μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἐγνώριζεν ἀκριβῶς εἰς τί ἡ σοφία συνίσταται. Ἐφρόνει ὅτι ἡ σοφία ἔγκειται εἰς τὴν γνῶσιν γεγονότων, ἐνῷ πράγματι σοφία εἶνε ἡ δύναμις διὰ τῆς ὁποίας αἴρεταί τις ἄνω τῶν γεγονότων. "Τὸ πτηνόν σας εἶνε ἀλλοδαπὸν" παρετήρησεν ὁ ἐπιστήμων ἐξετάζων αὐτὸ προσεκτικῶς διὰ τῶν διοπτρῶν του "καὶ εἶνε πολὺ ἀξιοπερίεργον· οὐδέποτε ἐνθυμοῦμαι νὰ εἶδον παρόμοιον. Ἔχει καὶ ὅλως ἰδιάζοντα τόνον φωνῆς. Τινὲς τῶν μολπῶν του μοὶ ὑπενθυμίζουν τὴν ἀηδόνα. Ἀναμφιβόλως θὰ εἶνε ἀπόγονος ἀνεπτυγμένου τινος εἴδους ἀηδόνων, ἐπιμελῶς παραχθέντος δι' ἐπιλογῆς, καὶ τεχνητῶς ἀνατραφέντος ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Θαυμάσιαι μεταλλαγαὶ εἴδους δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ὡς ἐναργῶς ἀπέδειξαν τὰ γενόμενα πειράματα δι' ὧν παρήχθησαν περιεργότατα εἴδη περιστερῶν. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐξετάσω τὸ ῥάμφος πλέον ἐπισταμένως. Μάλιστα—ἀηδὼν βεβαίως—καὶ ὅμως, τῇ ἀληθείᾳ, δὲν πρέπει νὰ ἀποφανθῶ ἐσπευσμένως. Μεγάλως

ἐπεθύμουν ν' ἀκούσω τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Ἐφαρὲς ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀλλὰ τί θόρυβος εἶνε αὐτὸς ἐκεῖ κάτω;" Τὴν στιγμὴν ἐκείνην πράγματι μεγάλη ὀχλοβοὴ ἠγέρθη μεταξὺ πλήθους ἀνθρώπων συνηθροισμένων ὑπὸ τὸ περιστύλιον μεγάλου καὶ μεγαλοπρεποῦς κτιρίου ὀλίγον ἀπέχοντος τοῦ τόπου ἔνθα οἱ δύο ἄνδρες ἵσταντο συνδιαλεγόμενοι. Τὸ κτίριον τοῦτο οὗτινος ἡ πρόσοψις περιεκοσμεῖτο δι' ἀναγλύφων παριστώντων τὴν Ἐλευθερίαν καὶ τὴν Πρόοδον, καὶ πρεσβύτας δαφνοστεφεῖς καὶ περιβεβλημένους διὰ διδακτορικῶν μανδυῶν, φέροντας δ' ἐν χερσὶ χαρτίνους κυλίνδρους, καὶ μικροσκόπια, ἦτο ὄντως μέγα ἐπιστημονικὸν Καθίδρυμα. Ἐντὸς αὐτοῦ εἰσῆλθεν ἡ πομπὴ τῶν σοφῶν ἐπιστημόνων οὓς οἱ περιηγηταὶ εἶχον συναντήσει καθ' ὁδόν, μέγα δὲ πλῆθος θαυμαστῶν καὶ θιασωτῶν ἠκολούθει. Ἐν τῷ οἰκοδομήματι τούτῳ αἱ ἐπίσημοι ἱερουργίαι, ἃς ὁ μύστης τῆς ἐπιστήμης εἶχε περιγράψει, ἔμελλον νὰ τελεσθῶσιν, ἐφ' ᾧ μεγάλη συρροὴ πιστῶν ἐπλήρωσε τὰς αἰθούσας αὐτοῦ. Αἴφνης καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν αἱ θυσίαι ἔμελλον ν' ἀρχίσωσιν ἄνθρωπός τις ἠγέρθη ἐν μέσῳ τῆς σιωπώσης συνελεύσεως καὶ διεμαρτυρήθη, ὡς πάλαι ποτε παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ἀπωτάτου Γάγγη, ὁ Σιδάρθας Βούδας διεμαρτυρήθη κατὰ τῶν αἱματηρῶν θυσιῶν τῶν ἱερέων τοῦ Ἴνδρα. Καὶ ὅπως ὁ Βούδας εἶχεν ὁμιλήσει, οὕτω ὡμίλησεν ὁ ἄγνωστος ἀνὴρ περὶ τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων ὅπερ ἡ ἀνθρωπίνη περιωπὴ συνεπάγεται, περὶ τοῦ κάλλους τῆς δικαιοσύνης, περὶ τοῦ

ἀναποφεύκτου νόμου τῆς ἀνταποδόσεως καὶ περὶ τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τῆς Προόδου καὶ τῆς Ἐλευθερίας. Ὁ ἄγνωστος ἐξακολουθήσας τὸν λόγον του εἶπεν ὅτι αἱ ὕψισται βαθμίδες τῆς Προόδου καὶ τῆς Ἐλευθερίας εἰσὶ πνευματικαὶ μεταρσιούμεναι ὑπεράνω ὅλων τῶν χθαμαλωτέρων ἀγαθῶν τῆς ὑλικῆς φύσεως. Καὶ ὅταν οἱ Ἱεροφάνται τῆς Ἐπιστήμης, ὄχι ὅπως πάλαι ποτε οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἴιδρα, ἀπεκρίναντο ὑπεροπτικῶς καὶ ἀνερυθριάστως, ὅτι οὐδὲν γνωρίζουσι περὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν διότι πιστεύουσι τὴν Ἐξέλιξιν καὶ θεωροῦσι τὸν ἄνθρωπον ἁπλῶς ὡς ἀνεπτυγμένον πίθηκον, ἄνευ ψυχῆς ὡς ὁ πρόγονός του οὗτος, ὁ ξένος ἀπήντησεν ὅτι πρεσβεύει καὶ αὐτὸς τὴν Ἐξέλιξιν, ἀλλ' ὅτι κατὰ διάφορον ὅλως τρόπον ἐννοεῖ τὴν διδασκαλίαν ταύτην, καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα μᾶλλον τῶν ἀρχαίων διδασκάλων—Πυθαγόρα, Πλάτωνος, Ἑρμοῦ καὶ Βούδα —ὅτι τὸ ζῶν καὶ ἀδιάφθορον πνεῦμα τοῦ Θεοῦ διαθέει τὰ πάντα, ζῶα ἐπίσης καὶ ἀνθρώπους οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἄνθη, καὶ τὴν χλόην τοῦ ἀγροῦ, καὶ ἓν ἕκαστον στοιχεῖον παντὸς ὅ,τι ἀμαθῶς νομίζεται νεκρὰ καὶ ἀδρανὴς ὕλη.

"Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ταὐτίζεται πρὸς τὴν ψυχὴν τὴν ἐνοικοῦσαν ἐν τῇ ὅλῃ φύσει, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶνε πράγματι ἄνθρωπος, ἐν αὐτῷ καὶ μόνῳ ἡ ψυχὴ καθίσταται τοιαύτη ὥστε νὰ γινώσκῃ ἑαυτὴν καὶ νὰ συγκεντρόνῃ ἑαυτὴν—κάτοπτρον αὐτόχρημα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἑστία τοῦ θείου Φωτός. Ἡ πνευματικὴ ἐξέλιξις δὲν προάγεται τόσον διὰ τῆς διανοητικῆς μαθήσεως ὅσον διὰ τῆς ἠθικῆς ἀγαθότητος·

δύναταί τις νὰ εἶνε πολυμαθὴς πίθηκος, ἀλλ' οὐδαμῶς νὰ εἶνε ἀντάξιος τοῦ ἀνθρωπίνου ὀνόματος· καὶ ἐφ' ὅσον τις διατίθεται νὰ θυσιάζῃ τὸν κρείσσονα λόγον εἰς τὸν ἥσσονα καὶ νὰ τάσσῃ τὴν διανοητικότητα ὑπεράνω τῆς πνευματικότητος κατὰ τοσοῦτον εἶνε εἰσέτι πίθηκος, μήπω ἀναπτύξας ἀνθρωπισμόν." Ὁ ἄγνωστος οὗτος, ὁ σχὼν τὸ θάρρος νὰ εἴπῃ ταῦτα πάντα, ἦτο αὐτὸς ὁ περιηγούμενος ποιητής, καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον καθ' ὃν ὡμίλει, τὸ πτηνὸν ὅπερ ἔδωκεν αὐτῷ ἡ ἡγεμονὶς ἦτο κεκρυμμένον ἐν τοῖς κόλποις του καὶ ἐκελάδει· λέγον καθαρώτατα καὶ γλυκύτατα:—"Θάρρος! θάρρος! Οὗτοι εἶνε οἱ δράκοντες καὶ τὰ θηρία· ἀγωνίζου τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν. Ἔσο τολμηρός." Οὐδὲ ἐξεπλάγη, οὐδ' ἐπτοήθη ὅταν ἡ συνέλευσις ἅπασα ἐγερθεῖσα μετὰ πατάγου καὶ φωνῶν ἐξέβαλεν αὐτὸν βιαίως ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ Ἱδρύματος ἔξω. Τοῦτο δὲ τὸ αἴτιον ἦτο τὸ παραγαγὸν τῆς ὀχλοβοὴν ἣν ὁ ἕτερος περιηγητὴς καὶ ὁ συντροφός του εἶχον ἀκούσει. Ἀλλ' ὅταν οἱ πλεῖστοι ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπανῆλθον εἰς τὸ Ἵδρυμα, ἀπέμεινε μετὰ τοῦ ποιητοῦ μικρὸς ὅμιλος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὧν τὰς καρδίας εἶχε συγκινήσει ἡ διαμαρτυρία του. Καὶ τῷ ἔλεγον:—"Ἐξαίσια ἐπράξατε ὁποῦ ὡμιλήσατε οὕτω· ἐπετελέσατε ἔργον εὐγενές. Ἡμεῖς εἴμεθα ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ θ' ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὴν ἔμπρακτον τελεσφόρησιν τῶν λόγων σας. Μηδαμῶς ἀμφιβάλλετε ὅτι θὰ ἐπιτύχωμεν, καὶ ἂν ἔτι παρέλθῃ μακρὸς χρόνος, διότι, βεβαιώθητε, θὰ ἐργασθῶμεν μὲ θέλησιν." Ὁ ποιητὴς τότε ἐχάρη λίαν ἰδὼν

ὅτι δὲν εἶχεν ὁμιλήσει ἐπὶ ματαίῳ· εὐχηθεὶς δὲ αὐτοῖς εὐόδωσιν τοῦ ἀγῶνος των, ἀπῆλθεν ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν του. Ἀλλὰ ὁ ἐπιστήμων, ὅστις ἦτο μὲ τὸν ἄλλον περιηγητήν, ἀκούσας τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, ὠργίσθη εἰς ἄκρον. "Βεβαίως—εἶπεν—ὁ ἀνόητος καὶ ἀμαθὴς οὗτος ἄνθρωπος, ὁ πρὸ μικροῦ ἐκδιωχθεὶς τῆς συνελεύσεως θὰ προσέβαλε τοὺς μεγάλους ἡμῶν ἡγέτας. Ὁποία οἴησις! Ὁποία αὐθάδεια! Τίς οἶδε πόσου κακοῦ θὰ ἐγένετο πρόξενος διὰ τῶν μωρῶν ὁμιλιῶν του! Ἀξιοθρήνητον! Ἀλλ' ἰδοὺ ὁ καθηγητὴς Ἐφαρὲς ἔρχεται· ὁ ἀνὴρ ἀκριβῶς ὃν ἐπεθύμουν ἰδίᾳ νὰ ἴδω. Καθηγητά, ἐπιτρεψατέ μοι νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν κύριον τοῦτον. Εἶνε κάτοχος σπανίου καὶ ἀξιοσημειώτου πτηνοῦ περὶ οὗ ἐξαιτούμεθα τὴν ὑμετέραν γνώμην. Ὁ καθηγητὴς ἦτο πολὺ μεγάλη προσωπικότης, ὁ δὲ ἐπενδύτης αὐτοῦ ἦτο κατακεκαλυμμένος ὑπὸ παρασήμων καὶ ὑπὸ τεμαχίων χρωματιστῆς ταινίας, δίκην οὐρᾶς χαρταετοῦ. Ἴσως ὡς οὐρὰ χαρταετοῦ, διετήρουν τὴν βαρύτητά του, μὴ ἀφίνοντα αὐτὸν νὰ ἀρθῇ παρὰ πολὺ ὑψηλὰ εἰς τὰ νέφη. Ὁ καθηγητὴς περιειργάσθη τὸ πτηνὸν διὰ τῶν διοπτρῶν του, καὶ νεύων διὰ τῆς κεφαλῆς του ἐν ἀγχινοίᾳ εἶπεν:— "Εἶδον καὶ ἄλλοτε τὸ εἶδος τοῦτο, μολονότι οὐχὶ πολλάκις. Ἀνήκει εἰς πολὺ ἀρχαίαν ἀληθῶς οἰκογένειαν καὶ ἥκιστα ἐφρόνουν ὅτι τὸ εἶδος ἐσώζετό που ἔτι καὶ νῦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν. Καταλληλότατον διὰ μουσεῖον. Ἔχει δὲ καὶ ἐξαίσια πτερά. Κύριε, εἰλικρινῶς σᾶς συγχαίρω." "Λοιπὸν δὲν φρονεῖτε καθηγητὰ" ἠρώτησεν ὁ περιη-

γητής, "ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο κέκτηταί τι τὸ ὑπερφυὲς—ἐννοῶ νὰ εἴπω—ναὶ—ὄχι ἀπολύτως—συγχωρήσατέ μοι τὴν ἔκφρασιν—ἐπίγειον πτηνόν!" Διότι ἐφοβεῖτο νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν ὅτι τὸ πτηνὸν πράγματι προήρχετο ἐκ τῆς ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας. Ἡ παρασημοφορημένη προσωπικότης μεγάλως ἐφαιδρύνθη. Ἐγέλασε θυμηδέστατα καὶ ἀπεκρίνατο εἰς γλυκεῖς καλοκαγάθους τόνους :—"Ὄχι, ἀγαπητέ μου, ὄχι. Γνωρίζω πολὺ καλὰ τὸ εἶδος εἰς ὃ ἀνήκει. Ἀρχαιότατον εἶδος, ὡς εἶπον προηγουμένως, καὶ εἶδος ὅπερ ἀληθῶς ἡ Ἐπιστήμη ἔπραξεν ὅ,τι ἠδύνατο ὅπως τὸ ἐξοντώσῃ, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπίτηδες, διότι τὸ πτηνὸν ἀπεδείχθη μέγας καταστροφεὺς τῶν σπαρτῶν καὶ συνεπῶς ἀμέσως ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν Ἀνθρωπότητα, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατὰ συγκυρίαν, διότι κέκτηται τὸν μάλιστα ἀξιοσημείωτον τόνον κελαδήματος, καὶ οἱ ἐπιστήμονες κατέστρεψαν πανθ' ὅσα πτηνὰ τοῦ εἴδους τούτου ἠδυνήθησαν νὰ προμηθευθῶσιν ἐν τῇ ἐλπίδι νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν μηχανισμὸν δι' οὗ παράγονται οἱ φωνητικοὶ τόνοι. Ἀλλά, συγγνώμην, εἶσθε ξένος ἐνταῦθα κύριε ;" "Ναὶ—ἀπήντησεν ὁ περιηγητὴς—καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ διαβεβαιώσω ὑμᾶς ὅτι ζωηρὸν αἰσθάνομαι ἐνδιαφέρον περὶ τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ διανοητικὰς ἐργασίας αἵτινες ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὡς βλέπω, μεγάλως ἀπασχολοῦσιν ὑμᾶς."—"Ἔχομεν Ἀδελφότητα Μαθήσεως ἐνταῦθα κύριε—ἀπεκρίνατο ὁ καθηγητής·—Εἴμεθα ὅλοι ὀπαδοὶ τῆς Προόδου. Θὰ μείνετε, πέπεισμαι, μεθ' ἡμῶν καὶ θὰ μετάσχητε τῶν ἡμετέρων συνελεύσεων. Ἀλλὰ μόλις τοῦτο εἶπεν

ὁ καθηγητής, τὸ μυθικὸν πτηνὸν αἴφνης ἤρξατο κελαδοῦν, καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας προνουθετοῦν τὸν περιηγητήν:—"Φυλάττου, φυλάττου! Αὐτὸς εἶνε δράκων, θὰ σὲ φονεύσῃ καὶ θὰ συμμίξῃ τὰ ὀστᾶ σου μετὰ τοῦ ἄρτου του! Πρόλαβε καὶ φύγε, φύγε ἐὰν δὲν δύνασαι νὰ ἀντιστῇς καὶ νὰ παλαίσῃς."

"Ὦ!—ἀνεφώνησεν ὁ καθηγητὴς—οἷος ἐκτάκτως ἀξιοσημείωτος φθόγγος! Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ διάταξις τῶν φωνητικῶν ὀργάνων τοῦ πτηνοῦ τούτου θὰ εἶνε μοναδική. Ὁμιλῶν ἐξ ὀνόματος τῶν συναδέλφων μου ἅμα καὶ ἐμαυτοῦ, δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι θὰ ἐγινώσκομεν ὑμῖν μεγίστην χάριν εἴποτε ἐπετρέπετε ἡμῖν νὰ προσθέσωμεν τόσῳ σπάνιον εἶδος πτηνοῦ εἰς τὴν ἐθνικὴν συλλογὴν ἡμῶν. Θὰ ἦτο μέγα ἀπόκτημα κύριε, βεβαιῶ ὑμᾶς δι' ὃ θὰ ἐδεικνύομεν ἡμᾶς αὐτοὺς βαθύτατα εὐγνώμονας. Μάλιστα βέβαιος εἰμὶ ὅτι ἡ Ἑταιρία εἰς ἣν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκω, προθύμως θὰ ἐψήφιζεν ὡς μέλος αὐτῆς τὸν δωρητὴν θησαυροῦ τόσον ἀνεκτιμήτου. Ταῦτα εἰπὼν προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ περιηγητοῦ, καὶ προσεκλίνατο μετὰ μεγάλης ἐθιμοτυπίας καὶ συγκαταβάσεως. Ὁ δὲ περιηγητὴς ἐσκέπτετο πόσῳ ὡραῖον θὰ ἦτο νὰ γίνῃ καθηγητὴς καὶ νὰ δύναται νὰ φέρῃ μέγαν ἀριθμὸν τεμαχίων χρωματιστῆς ταινίας, καὶ νὰ εἶνε ἀπείρως πεπαιδευμένος, καὶ νὰ γνωρίζῃ ὅλα τὰ γεγονότα ἐν τῷ κόσμῳ. Καὶ τί ἐπὶ τέλους εἶνε μικρὸν λάλον πτηνόν, καὶ ἡγεμονὶς ἀγνώστου κόσμου περὶ τῆς ὑπάρξεως κἂν τοῦ ὁποίου οἱ ἐπιστήμονες οὐδαμῶς πιστεύουσιν —

ἡγεμονὶς ἥτις ἴσως δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ σκιὰ ὀνείρου; Ὅθεν προσεκλίνατο καὶ αὐτός, εἰπὼν ὅτι μεγάλη τιμὴ τῷ ἐγένετο. Ὁ δὲ καθηγητὴς Ἐφαρὲς ἔλαβε τὸ πτηνὸν, ἐστραγγάλισε σοβαρῶς τὸν λαιμόν του καὶ ἔθεσε τὸ μικρὸν πτῶμα ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτοῦ. Οὕτως ἐσβέσθη τὸ θεῖον καὶ θελκτικὸν ᾆσμα τοῦ ἀοιδοῦ ἀνθ' οὗ ὁ περιηγητὴς ἀπέκτησεν, ὑποθέτω, πλῆθος γνώσεων καὶ πολλὰ ὡραῖα παράσημα ἐπὶ τοῦ ἐπενδύτου του. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ σφαγιασθέντος πτηνοῦ ἀπέπτη μακρὰν τῆς ἀξένου χώρας ἐκείνης, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἡγεμονίδα ᾗτινι ἀφηγήθη τὰ γενόμενα.

Δ'.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ποιητήν, οὗτος ἐξηκολούθησε μόνος τὴν πορείαν του πρὸς τὴν ἀναπεπταμένην ἐξοχὴν θεώμενος τοὺς χωρικοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς θερίζοντας καὶ τρυγοῦντας καὶ συλλέγοντας καρποὺς καὶ σῖτον, διότι ἦτο ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς. Διῆλθε διὰ μέσου διαφόρων χωριδίων καὶ κωμοπόλεων, ἐνίοτε δὲ παρέμενε πρὸς ἀνάπαυσιν δύο ἢ τρεῖς νύκτας εἰς ξενῶνας. Τὴν κυριακὴν ἤκουε τὸν ἱερέα λειτουργοῦντα ἢ ὁμιλοῦντα ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἀρχετύπου τινος μικρᾶς νορμανδικῆς ἢ σαξωνικῆς ἐκκλησίας. Ἐν τέλει ἀφίκετο εἰς πόλιν ὅλως καινουργῆ, ἧς ἅπασαι αἱ οἰκίαι ἦσαν ῥυθμοῦ ἀρχαίου ἀγγλικοῦ καὶ οἱ κάτοικοι πάντες ἐνδεδυμένοι ὡς ἀρχαῖοι ἕλληνες. Οἱ τρόποι των ἦσαν ὡς οἱ τοῦ αἰῶνος τῆς Ἀναγενέσεως καὶ ἴσως μάλιστα γοτθικοί. Ὁ ποιητὴς ἐσκέφθη ὅτι πιθανὸν νὰ ἦσαν γότθοι τὴν καταγωγήν, καὶ ἴσως εἶχε

δίκαιον. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ* αἱ πλεῖσται τῶν συνδιαλέξεων περιεστρέφοντο εἰς τὰς Ὡραίας Τέχνας, πολλὰ δὲ λαμπρὰ πράγματα ἐλέγοντο ἐν σχέσει πρὸς τὰς διδασκαλίας τῶν φιλοσόφων, ὅτι γνώρισμα πολιτισμοῦ εἶνε "γλυκύτης καὶ φῶς" κ.τ.τ. Ἕκαστος εἶχεν ἀξιώσεις καλλιτέχνου, οἷον ζωγράφου, μουσικοῦ, μυθιστοριογράφου, δραματικοῦ, στιχουργοῦ, ἀγορητοῦ, ἀοιδοῦ, καὶ καθεξῆς. Ἀλλ' εἰ καὶ ἐφαίνοντο τόσῳ πολὺ ἀφωσιωμένοι εἰς τὰς Χάριτας καὶ τὰς Μούσας, πράγματι τὰς εἰκόνας μόνον τῶν παρνασσίων θεῶν ἐλάτρευον. Διότι ἐν ταῖς συνοικίαις τῆς λαμπρᾶς ταύτης πόλεως διεπράττοντο φρικώδεις σκληρότητες καὶ καταχρήσεις, καὶ ὅμως οὐδεὶς τῶν δῆθεν ποιητῶν ἤγειρε φωνὴν ὅπως ἐπιτευχθῇ ἀναμόρφωσις. Κατὰ πᾶσαν πρωΐαν, πρὶν ἢ ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα, διήρχοντο τὰς ὁδοὺς μακραὶ καὶ θλιβεραὶ παρελάσεις ἠπιοφθάλμων βοῶν, καὶ ἀμνῶν βελαζόντων, ἀπαγομένων ὑπὸ κτηνωδῶν βουκόλων, μετὰ κραυγῶν καὶ ῥαβδισμῶν — τρομεραὶ παρελάσεις ἀθώων πλασμάτων βαινόντων ν' ἀποθάνωσιν ὑπὸ τὸν πέλεκυν καὶ τὴν μάχαιραν ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα παράσχωσι τὰς "ἡδονὰς τῆς τραπέζης" τοῖς κομψοῖς θιασώταις τοῦ συνθήματος "γλυκύτης καὶ φῶς." Πρὶν ἢ ἡ ὡραία ἀμυδρὰ Ἠὼς καταστήσῃ ῥοδόχρουν τὸν ὕπερθεν τῶν οἰκιῶν ἀνατολικὸν οὐρανόν, ἠδύνασο ν' ἀκούσῃς ἀπὸ πάσης διευθύνσεως τὸν βαρὺν δοῦπον τοῦ πελέκεως, τοῦ ῥίπτοντος χαμαὶ τὴν εὐγενῆ δάμαλιν ἐπὶ τῶν

---

* Ἡ συγγραφεὺς αἰνίσσεται τὸν καθ' ἡμᾶς πολιτισμόν. Σ. Μ.

γονάτων αὐτῆς — τὴν δάμαλιν ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἥρας — ὡς λέγουν οἱ ποιηταὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, οἱ καθ' ἑκάστην ἀναγινωσκόμενοι καὶ μνημονευόμενοι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ* τῶν φώτων καὶ τῆς τέχνης. Μικρὸν δὲ ὕστερον διερχόμενοι τὰς ὀπισθίας ὁδοὺς τῆς πόλεως ἠδύνασο νὰ ἴδῃς ἐντὸς τῶν αὐλάκων ῥέον, θερμόν, ἄρτι χυθὲν αἷμα καὶ νὰ συναντήσῃς κάρρα κατάφορτα ἐξ αἱμοσταγῶν δερμάτων, καὶ ἀγγεῖα πλήρη μυελῶν καὶ αἵματος στελλόμενα εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ εἰς τὰ βυρσοδεψεῖα. Δύνασαι νὰ εὕρῃς μείρακας διερχομένους τὰς ἡμέρας των πάσας ἐν τοῖς σφαγείοις, αὐτουργοὺς βιαίων θανάτων, θεωμένους τραγικωτάτας σφαγάς, ἀκούοντας ἀπαύστους οἰμωγάς, περιπατοῦντας ἐν μέσῳ λάκκων πεπηγότος ἢ ἀτμίζοντος αἵματος, καὶ ἀναπνέοντας τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτμούς. Καὶ εἰς μόλις τετάρτου τῆς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὅλων τούτων τῶν ἀποτροπαίων καὶ ἐξαχρειούντων θεαμάτων, ἤχων καὶ ὀσμῶν, δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἀκριβολόγους καὶ ἁβρόφρονας κυρίους καὶ κυρίας καταφόρτους ἐκ σειρητίων καὶ κοσμημάτων, ἀνταλάσσοντας αἰσθηματικότητας ἐνῷ ταὐτοχρόνως τρώγουσι aspic de foie gras ἢ cotelettes à la jardinière, ἢ ἄλλην τινα κατὰ προσόμοιον εὐφημισμὸν ὀνομαζομένην νεκρὰν σάρκα, ἥτις ἀδύνατον ἄνευ ἀσυγγνώστου παραβιάσεως τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς νὰ ἀποκληθῇ διὰ τοῦ ψιλοῦ καὶ ἀληθοῦς αὐτῆς ὀνόματος ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῶν. Ὅταν δὲ ὁ ποιητὴς ὑπέμνησεν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ τοῖς ὡμίλησε περὶ τοῦ ἐκφαυλισμοῦ εἰς ὃν διὰ

τῶν ἕξεων αὐτῶν καθεκάστην ὑποβάλλουσι πολλοὺς ἐκ τῶν ὁμοίων των. Ὅταν γραφικῶς ἐξεικόνισεν αὐτοῖς δι' ἀκριβῶν περιγραφῶν τὰ διαδραματιζόμενα ἐν τοῖς σφαγείοις, καὶ πάσας τὰς σκηνὰς τοῦ ἄλγους καὶ τῶν μαρτυρίων ὧν μόνον τέρμα καὶ μόνη αἰτία εἶνε ἡ αὐλὴ τοῦ σφαγέως, ἔφραξαν διὰ τῶν χειρῶν τὰ ὦτα των, καὶ ἀνέκραξαν ὅτι ὁ ὁμιλῶν ἦτο ἀφορήτως ἀγροῖκος ἄνθρωπος, παντάπασι δὲ καὶ λίαν φρικωδῶς χονδροειδὴς τοὺς τρόπους διὰ λεπτὸν κόσμον. Ἀληθῶς περὶ ἐπιπολαίας καὶ ἐξωτερικῆς μόνον ἁπλότητος ἔμελεν αὐτοῖς, οὐδ' ἐπελάχιστον δὲ περὶ τῆς λεπτότητος ἐκείνης ἥτις κεῖται ἔνδον καὶ εἶνε βαθεῖα. Διὰ τὸ κάλλος τοῦ εἶναι οὔτε πόθον εἶχον οὔτε δύναμιν ἐκτιμήσεως. Ὁ ὅλος ἐνθουσιασμός των ἐδαπανᾶτο εἰς τύπους καὶ λέξεις καὶ εἰς τὸ φαινομενικὸν μέρος τοῦ κάλλους. Παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις οὐχὶ ἡ καρδία οὐδὲ ὁ λόγος, ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις ἐτέλουν ἐν ἐγρηγόρσει. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναμορφωτοῦ δὲν κατῴκει ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ μόνον τὸ πνεῦμα τοῦ ἐρασιτέχνου. Ὁ ποιητὴς ἐθλίβη καὶ ἠγανάκτησε κατ' αὐτῶν διότι πᾶς ἀληθὴς ποιητὴς εἶνε μεταρρυθμιστής. Ἐξελθὼν δὲ ὡμίλει δημοσίᾳ καὶ ἐπετίμα τοὺς κατοίκους ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἐξαιρέσει ὅμως καινοθηρῶν τινων, ἢ ἀνθρώπων ζητούντων μεγαλητέρους μισθοὺς καὶ ὀλιγωτέραν ἐργασίαν, καὶ φρονούντων ὅτι ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ζητουμένων, οὐδεὶς ἠκροᾶτο αὐτοῦ. Μετέβαινον ὅμως ἄνθρωποι κατὰ σμήνη νὰ ἴδωσι ταχυδακτυλουργόν τινα, καὶ ν' ἀκούσωσι δημοσιολόγον ῥητορεύοντα περὶ κυανῆς

πορσελάνης, καὶ ἕτερόν τινα σοφὸν μακροτάτην ποιούμενον ἀγόρευσιν περὶ σκοτεινῶν καὶ πολυπλόκων χωρίων παλαιοῦ δραματικοῦ συγγραφέως. Καὶ ἂν δὲν ἦτο ὁ γλυκὺς καὶ πλήρης χάριτος κέλαδος τοῦ πτηνοῦ, ὅπερ πάντοτε ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τοῖς κόλποις του ὁ ποιητὴς θ' ἀπεθαρρύνετο τέλεον, καὶ θ' ἀπηλπίζετο. 'Ακριβῶς δὲν γνωρίζω τί τὸ πτηνὸν ἐκελάδει. 'Αλλ' ἔλεγε κάτι τι περὶ τῆς βεβαιότητος ὅτι θὰ ἀνατείλῃ ἡ ἀληθὴς σοφία, καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος, ἐξήγγειλε δὲ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐλπίδος εἰς πάντα τὰ ἔθνη τῆς Γῆς. Διότι πᾶσα ὡραία καὶ σοφὴ σκέψις ἥν τις συλλαμβάνει εἶνε κληρονομία συμπάσης τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ἀποτελεῖ δὲ ἐχέγγυον καὶ προαίσθημα ἀληθείας ἣν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἡμέραν τινα θ' ἀναγνωρίζωσιν. 'Εφ' ὅσον δὲ οἱ ποιηταὶ ἀποτελοῦσι τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ ὁδεύοντος στρατοῦ τῆς 'Ανθρωπότητος εἰσὶ κατ' ἀνάγκην οἱ πρῶτοι ἀνακαλύπτοντες, καὶ ἐξαγγέλλοντες νέα τοπεῖα καὶ νέας ἐκτάσεις—δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων ἀνατελλόντων εἰς τὸν ὁρίζοντα, καὶ διακρινομένων κατ' ἀλληλοδιάδοχα σημεῖα, καὶ κατ' ἀλληλοδιαδόχους προόψεις ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς ὁδοιπορείας. Διότι ἡ ᾠδὴ τοῦ ποιητοῦ τῆς σήμερον μέλλει νὰ παράσχῃ τὴν κλεῖδα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ λόγου τῆς αὔριον, καὶ ὅ,τι χθὲς ἦτο ᾆσμα, σήμερον ἀποτελεῖ τὸν πεζὸν λόγον τοῦ βήματος, τοῦ ἄμβωνος, καὶ τῆς ἀγορᾶς. Θάρσει λοιπόν, ὦ ποιητὰ σύ, ἐν τοῖς λόγοις τοῦ ὁποίου λαλεῖ τὸ ἀναπόδραστον Μέλλον· ὅστις, σὺ αὐτὸς ἀποτελεῖς προφητείαν τοῦ Θεοῦ

καὶ ἐπαγγελίαν τῆς περιωπῆς εἰς ἣν θὰ φθάσῃ ἡμέραν τινα τὸ Γένος ἅπαν τῶν ἀνθρώπων! Ψάλλε τὰ ἄσματά σου, ἔκφραζε τὸ νόημά σου ὁλόκληρον, ἀφηγοῦ τὰς ὀπτασίας σου· καὶ ἐὰν μηδεὶς σὲ προσέχῃ σήμερον, σὺ ὅμως ἐλάλησας καὶ ὁ λαληθεὶς λόγος δὲν ἀπόλλυται. Πᾶσα ἀληθὴς σκέψις ζῇ διότι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν αὐτῇ καὶ ὅταν ἡ στιγμὴ εἶνε ὥριμος, ἡ σκέψις θὰ ἐνσαρκωθῇ εἰς πρᾶξιν. Σύ, σὺ εἶ ὁ δημιουργῶν, ὁ νοῶν· σὺ εἶ ὁ σκαπανεὺς τῶν αἰώνων." Τοιαῦτα περίπου ἐκελάδει τὸ πτηνὸν καὶ οὕτω ὁ ποιητὴς ἀνένηψε καὶ ἐθάρσησε, καὶ ἤγειρε τὴν φωνήν του καὶ τὴν ἀποκάλυψίν του. Εἰ καὶ ὀλίγοι δὲ διετίθεντο νὰ ἀκούσωσι, καὶ πολλοὶ ἐχλεύαζον, καὶ ἄλλοι ἐπετίμων, αὐτὸς μόνον ἐπρόσεχεν ἵνα πᾶν ὅ,τι λέγει, λέγηται καλῶς, καὶ ὡς οἷον τε τὸ λεγόμενον ᾖ τέλειον καὶ σοφόν, καὶ ἄξιον.

Ὅτε δὲ ἐπέρανε τὴν κατάθεσιν τῆς μαρτυρίας του ἐξῆλθε τῶν πυλῶν τῆς πόλεως καὶ ἤρξατο ἅπαξ ἔτι διερχόμενος τὰς ἐρήμους, καὶ τὰ δάση. Ἀλλ' ἤδη ἐχώρησεν ὁ χειμὼν περιβαλὼν τὴν χώραν. Αἱ ἐκτάσεις ἦσαν παγεραί, καὶ τὰ δένδρα ἵσταντο ὡσεὶ πελιδνὰ φάσματα, περιτετυλιγμένα καὶ σαβανωμένα ἐν χιόνι. Ὁ βορρᾶς βογκῶν διέβαινε τὰς ἀναπεπταμένας πεδιάδας καὶ ὁ περιηγητὴς ἤρξατο νὰ αἰσθάνεται ψῦχος καὶ κάματον. Τότε ὁμιλήσας εἰς τὸ πτηνὸν εἶπε:—
"Πτηνόν, ὅτε ἐγώ τε καὶ οἱ συνοδοιπόροι μου ἀπήλθομεν εἰς περιοδείαν, ἐκ τῆς ἐκεῖθεν τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας, ἡ ἡγεμονὶς ὑπεσχέθη ἑκάστῳ ἡμῶν ὁδηγὸν μέλλοντα νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ

ἐν ἀσφαλείᾳ ἀρκεῖ νὰ ἐτηροῦμεν τὰς παρακελεύσεις του. Ποῦ εἶνε ὁ ὁδηγὸς οὗτος; Μέχρι τοῦδε ὥδευσα μόνος οὐδένα ἰδὼν ἡγέτην." Τὸ πτηνὸν ἀπεκρίνατο:—"Ὦ ποιητά, ἐγὼ τὸ ὁποῖον φέρεις ἐν τοῖς κόλποις σου, εἰμὶ ὁ ὁδηγὸς καὶ παραινέτης! Ἐγὼ εἰμὶ ὁ διευθύνων σε, ὁ ἄγγελός σου, καὶ τὸ ἐνδότερον φῶς σου. Καὶ εἰς ἕκαστον τῶν συντρόφων σου παρόμοιος ὁδηγὸς ἀπενεμήθη, ἀλλ' ὁ μὲν ἄνθρωπος τῶν ὀρέξεων ἐξεδίωξε τὸν Μέντορά του, ὁ δὲ ἄνθρωπος τῆς διανοίας χεῖρον τι τούτου ἔπραξε, διότι παρέδωκεν εἰς θάνατον τὸν φίλον του, τὸ κρεῖσσον ἐγώ του. Ἀντήλλαξε χρυσὸν ἀντὶ πηλοῦ, τὴν σοφίαν τῶν θεῶν ἀντὶ τῶν γνώσεων τῶν ἀνθρώπων! Ἀλλὰ σὺ ποιητά, εἶσαι τέκνον τῶν θεῶν καὶ μόνος σὺ θὰ ἐπανίδῃς μετ' ἀγαλλιάσεως τὴν ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώραν καὶ τὴν ὄψιν Ἐκείνης ἧς εἶσαι ὁ ἀληθὴς θεράπων καὶ ἱππότης!" Ἐπὶ τούτῳ ὁ περιηγητὴς ὑπερεχάρη καὶ ἡ καρδία του ἀνυψώθη, ἐξακολουθῶν δὲ τὴν ὁδόν του ἐτόνιζεν ᾆσμα γηθόσυνον. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡ ὁδὸς καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνάντης ὑπὸ τοὺς πόδας του, ὁ δὲ παγερὸς ἀὴρ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ψυχρὸς εἰς τὸ πρόσωπόν του. Ἑκατέρωθεν αὐτοῦ δὲν ἦσαν πλέον λειμῶνες καὶ κῆποι, πλήρεις ἐργατῶν, ἀλλὰ στίλβοντες ἐκ χιόνος στέφανοι καὶ ἀδαμαντολαμπεῖς πάγοι ζωηρῶς καὶ θαμβωδῶς ἀπαστράπτοντες πρὸς τὰ βάθη τῶν ἐπισκοτιζομένων ἐκτάσεων. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ πάταγος μεμακρυσμένης τινος νιφοστιφάδος συνέσειε τὴν ἀτμοσφαίραν περὶ τὰ βήματα αὐτοῦ, καὶ εἶτα

ἐσβέννυτο ἐν τῇ σιγῇ ἐξ ἧς ὁ ἦχος ἐξῆλθε. Κορυφαὶ κρυσταλλολεύκων ὀροσειρῶν ὠρθοῦντο ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἐνώπιον αὐτοῦ, ὀγκώδεις καὶ σιγηλαί, καὶ φοβεραί· τρομεραὶ βεβαιώσεις τῆς ἀληθινότητος τοῦ ἰδεώδους. Διότι ὁ κόσμος αὐτὸς μὲ τὰ κολοσσιαῖα ὕψη, καὶ τὰς ἀβύσσους, μὲ τὰς τυφλωσσούσας χιόνας, τὴν ἀρχέγονον σιγὴν καὶ τὴν ἄπειρον ἀποκάλυψιν, τὰ ἔκλαμπρα φῶτα ἐπὶ πολλαπλῶν κορυφῶν ἐξ ἀχάτου, τοπαζίου, σαρδόνυχος, ὅλα ἐφαίνοντο αὐτῷ μαρτυροῦντα καὶ ἐξωτερικεύοντα τὰς μυχιαιτάτας τῶν σκέψεών του. Εἶχεν ἴδει ταῦτα ἐν ταῖς ὀπτασίαις του, εἶχε δόσει αὐτοῖς μορφὴν ἐν ταῖς κρυφίαις ὀνειροπολήσεσιν αὐτοῦ, εἶχεν ἀποτολμήσει νὰ πιστεύσῃ ὅτι χώρα οἵα αὔτη ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ—μάλιστα ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ—ἐὰν τὸ Σύμπαν ἦτο θείας καταγωγῆς. Καὶ τώρα ἡ χώρα αὔτη ἐπεφάνη αἴφνης αὐτῷ δίκην ἀποκαλύψεως γιγαντιαίας δόξης, βασιλείας ἀπόλυτον ἐχούσης ὕπαρξιν ἀνεξάρτητον καὶ ἀδιαφοροῦσαν περὶ ἀνθρωπίνης παρουσίας· κράτους βεβαιοῦντος ἑαυτὸ αἰωνίως ἐνώπιον τῆς μονώσεως αὐτοῦ. "Ἔφθασα εἰς τὴν κορυφὴν καὶ τὸν κολοφῶνα τῆς ζωῆς ἀνεφώνησεν ὁ ποιητής. Οὗτος ἐστὶν ὁ κόσμος ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐγένοντο!" Πράγματι ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν συνοδείαν τοῦ πτηνοῦ, ἐβάδιζε πλέον κατάμονος. Μεγάλα νέφη ὁμίχλης ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κατήρχοντο ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων, ἢ ἠγείροντο ἀπὸ τῶν παγετῶν καλύπτοντα αὐτὸν διὰ τῶν ἁπαλῶν φαιῶν πτυχῶν των, κρύπτοντα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν πέριξ αὐτοῦ στίλβουσαν ἔκτασιν, καὶ καταφοβίζοντα τὴν

ψυχήν του. Ἤ, ἐνίοτε ἔβλεπε τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ σκιὰν ὥσπερ παμμέγεθες καὶ δυσοίωνον ΕΓΩ σκιαγραφούμενον ἐπὶ τοῦ νεφελώδους ἀέρος, καὶ ἀναθρῷσκον πρὸ τῶν βημάτων του, μονῆρες τέρας ἐπαπειλοῦν μοιραίαν ἐξόντωσιν. Ἄλλοτε πάλιν ἠγείροντο ἐνώπιόν του, πληθυνόμενα εἰς ζαλίζοντας στροβίλους ἐκ δακτυλίων ὁμίχλης, ἑκατὸν φασματώδη ἐγώ, ἕκαστον ὑπὲρ καὶ ὑπὸ τὸ ἄλλο ὡσεὶ εἰκόνες ἐν ἀντανακλωμένοις κατόπτροις—ἡ μορφή του, τὸ ἦθος του, τὸ παράστημά του, ἡ ὄψις του —φοβερὰ ἐν τῇ πανταχοῦ παρουσίᾳ των, τρελλαίνοντα ἐν τῷ χονδροειδεῖ μεγέθει των ὡς φαντάσματα πυρετικοῦ ὀνείρου. Ἀλλ' ὅτε τὸ πρῶτον ὁ ὁδοιπόρος εἶδε τὸ θέαμα τοῦτο καὶ ἐπτοήθη ἀναζητῶν ἅμα τὸ ξῖφος του, τὸ πτηνὸν ἠκούσθη κελαδοῦν ἐκ τοῦ βάθους τῶν κόλπων του:—"Μὴ φοβοῦ· αὕτη εἶνε ἡ χίμαιρα περὶ ἧς ἡ ἡγεμονὶς σοὶ ὡμίλησε. Διῆλθες ἀλώβητος τὰς σειρῆνας, τοὺς δράκοντας, καὶ τὰ ὑδροκέφαλα γένη τῶν πεδιαδων καὶ τῶν χαμηλοτέρων χωρῶν. Ἀντιμετώπισον τώρα μὲ θάρρος τὸ φάντασμα τοῦτο τῶν ὀρέων. Ἵστασαι ὁλοὲν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας. Οὗτοι εἰσιν οἱ κάτοικοι τῶν μεθορίων, τὰ φάσματα τὰ ἐπιπολάζοντα τὸν οὐδὸν τοῦ πέραν κόσμου. Εἶνε σκιαὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου ἀντανακλάσεις σεαυτοῦ ἐπὶ τῶν ὀμιχλῶν τῆς ἀβύσσου, φαντάσματα ζωγραφούμενα ἐπὶ τοῦ πέπλου τοῦ θυσιαστηρίου. Ἐκ τοῦ κενοῦ ἐγείρονται τέκνα τῆς Ἀρνήσεως καὶ τοῦ Ζόφου."

Τότε ἄνεμος σφοδρὸς ἔπνευσεν ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ὡσεὶ πνοὴ Θεοῦ καὶ διέσχισε τὰ νέφη

καὶ διεσκόρπισε τοὺς ἐξ ὁμίχλης στροβίλους, καὶ ἐφύσησε τὰ φαντάσματα τῆδε κακεῖσε ὡς καπνόν, καὶ ὡς καπνὸς ἀπεσβέσθησαν καὶ ἠναλώθησαν ἐπὶ τῶν βράχων τῆς διόδου. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ ποιητὴς δὲν ἐφρόντιζε πλέον περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του, μετ' εὐτόλμου καρδίας, μέχρις οὗ ἀφῆκεν ὄπισθεν καὶ κάτωθεν αὐτοῦ τὰ νέφη καὶ τὰς ὁμίχλας τῶν μεταξὺ τῶν λόφων φαράγγων. Στὰς δὲ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ἐκτάσεων καταθαμβούσης χιόνος ἐθεάσατο ἅπαξ ἔτι τὴν Χρυσῆν Πύλην τῆς χώρας τῆς κειμένης ἐπέκεινα τοῦ Ἡλίου.

Ἀλλὰ περὶ τῆς συναντήσεώς του μετὰ τῆς ἡγεμονίδος, καὶ περὶ τῆς χαρᾶς καὶ αἴγλης τῶν γάμων των, καὶ περὶ τῆς ὅλης εὐφροσύνης ἣν ἔσχε δὲν εἶνε ἔργον ἐμὸν νὰ εἴπω, διότι ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ὡραίας ἐκείνης χώρας, καὶ οὐδεμία ἀνθρωπίνη γλῶσσα δύναται νὰ τὰ ἀφηγηθῇ. Πᾶν ὅ,τι γνωρίζω ὡς βέβαιον καὶ περὶ οὗ δύναμαι νὰ ὁμιλήσω εὐλήπτως εἶνε τοῦτο ὅτι ὁ ποιητὴς ἔτυχε τῆς ὅλης ἐκπληρώσεως τῶν πόθων του, ὑπεράνω δὲ πάσης ἐλπίδος, γνώσεως, ἢ σοφίας ἐπιγείου, εὐλογήθη διὰ παντός.

Ἤδη ἐτελείωσα τὴν ἱστορίαν ἀνθρώπου ἰδόντος καὶ ἀκολουθήσαντος τὸ Ἰδεῶδες του, ἀγαπήσαντος, καὶ ἐκτιμήσαντος αὐτό, καὶ προσκολληθέντος εἰς αὐτὸ ὑπεράνω καὶ διὰ μέσου ὅλων τῶν μικροτέρων ἐγκοσμίων πραγμάτων· ἀνθρώπου ὃν αἱ αἰσθήσεις δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σαγηνεύσωσιν, οὔτε ἡ δίψα τῆς πολυμαθίας, οὔτε τὸ πάθος τῆς ἐξουσίας, οὔτε ὁ ἄνεμος τῆς πνευματικῆς κενοδοξίας, νὰ κλονήσῃ

ἀπὸ τῆς πλήρους αὐτοῦ εὐθύτητος καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ Ἰδεῶδες· ἀνθρώπου ὅστις ἰδὼν τὴν ὁδὸν τοῦ καλοῦ καὶ ὡραίου δὲν ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτῆς τὰ βήματά του, οὐδὲ παρεχώρησε σπιθαμὴν εἰς τὸν ἐχθρόν· ἀνθρώπου εἰς οὗ τὴν ψυχὴν οὐδεμία ἐπιτίμησις, οὔτε χλεύη, οὔτε ὀλιγωρία ἠδυνήθη νὰ ἀποσβέσῃ τὴν ἐνδοτέραν φωνὴν τῆς Θεότητος· ἀνθρώπου ὅστις ἐξελέξατο τὴν μερίδα του, καὶ ἔμεινε πιστὸς εἰς αὐτήν, μὴ ἐπιζητῶν συνδιαλλαγὴν πρὸς τὸν κόσμον μηδέ, ἐξ ἀδυναμίας, παραπονούμενος διότι ἡ πρὸς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ πίστις του ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτοῦ τὰς συμπαθείας τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Πᾶς ποιητὴς ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν νὰ φαντάζεται, νὰ κατανοῇ, νὰ ποθῇ ζωὴν οἵα ἡ προσημειωθεῖσα. Ὁ τὴν ζωὴν ταύτην βιῶν ἁγιάζει τὸ πνεῦμα του, εἰς δὲ τὴν κορωνίδα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ περιωπῆς ὡς προφήτου, προσθέτει τὴν θειότητα τοῦ ἡρωϊσμοῦ.